

του αιμνήστου Φωτίου Κόντογλου

Για του Χριστού την πίστιν την αγίαν, για της πατρίδος την ελευθερίαν, γι' αυτά τα δύο πολεμώ, γι' αυτά να ζήσω επιθυμώ, κι αν δεν τα αποκτήσω τι μ' ωφελεί να ζήσω; Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ του 1821 έχει μια πνοή αγιασμένη, κι η ιστορία της είναι σαν συναξάρι. Η Ελλάδα μπορεί να παρασταθεί σαν τη μητέρα των Μακκαβαίων που είδε να βασανίζονται και να σφάζονται μπροστά της τα παιδιά της ένα-ένα. Από τον καιρό που χάθηκε η Κωνσταντινούπολη, η πατρίδα μας μαυροφόρεσε σαν χαροκαμένη χήρα· οι άνδρες ήτανε σαν ασκητές, οι γυναίκες σαν καλογρηές, τα τραγούδια μας γεμάτα πόνο και ελπίδα, τη λεγόμενη «χαρμολύπη», σαν χερουβικά, σαν τροπάρια. Μια αγιωσύνη τα τύλιγε όλα. Οι καρδιές ήτανε, με όλη την παληκαριά τους, συντετριμμένες και ταπεινωμένες. Γι' αυτό κι η θρησκεία μας ήτανε αληθινή, επειδή η πίστη του Χριστού δεν ταιριάζει

σε ανθρώπους απίκραντους και καλοπερασμένους, κατά τα λόγια του Χριστού που λέγει: «εν τω κόσμω θλίψιν έξετε», και στενή και τεθλιμμένη η οδός». Μα όσα χάνει ο άνθρωπος σε καλοπέραση, τα κερδίζει «εκατονταπλασίονα» σε βάθος πνευματικό. Και το έθνος μας που στάθηκε κακότυχο και βασανισμένο, από την άλλη μεριά στάθηκε ευλογημένο, κατά τον λόγο που λέγει ο Σολομών για όσους μαρτυρούνε για την αλήθεια: «και γαρ εν όψει ανθρώπων εάν κολασθώσιν, η ελπίς αυτών αθανασίας πλήρης· και ολίγα παιδευθέντες, μεγάλα ευεργετηθήσονται». Και ποια είναι αυτή η αντάμειψη; Η αντάμειψη ήτανε πως ντυθήκανε με κάποια στολή αφθαρσίας αυτοί που ζούσανε «υστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, εν ερημίαις πλανώμενοι και σπηλαίοις και ταις οπαίς της γης». Για τούτο, όποιος άνθρωπος έχει καρδιά καθαρή, και νιώσει την Ελληνική Επανάσταση, σαν να τραβιέται από κάποιον μαγνήτη, ας είναι κι άλλης φυλής άνθρωπος, χωρίς να γνωρίζει καλά- καλά από πού βγαίνει αυτή η γλυκύτητα και η κατανυκτική αγάπη, μ' όλο που ακούει σκοτωμούς, μαρτύρια και μοιρολόγια, που σε άλλη περίσταση αγριεύουνε τον άνθρωπο. Θαρρεί πως δεν γινήκανε στ' αληθινά αυτά που ακούει, αλλά πως είναι κάποιο έμορφο παραμύθι. Τα πιο σκληρά πράγματα χάνουνε τη σκληρότητά τους, καν φονικά, καν αγωνίες κάθε λογής, φτώχεια, κρύο, πείνα, αρρώστεια, ορφάνια. Κάποιος μυστικός πλούτος τα χρυσώνει όλα, ο της αφθαρσίας ο Παράκλητος (ο Παρηγορητής), το Πνεύμα το Άγιον. Αυτή είναι που λέγω στολή Αφθαρσίας κι ελπίδα Αθανασίας. Η Ελληνική Επανάσταση είναι σαν το χάλκινο μοσχάρι που έκανε ένας τεχνίτης για τον τύραννο Φάλαρη και που το πύρωνε με φωτιά και σφαλούσε στην κοιλιά του όσους ήθελε να βασανίσει για να ψηθούνε ζωντανοί. Μα αντί ν' ακούγονται βογκητά και φρικτοί θρήνοι από το στόμα του βοδιού, έβγαιναν τραγούδια χαρούμενα, επειδή ο τεχνίτης είχε βάλει επιτήδεια στο λαρύγγι του βοδιού κάποιο όργανο που άλλαζε τους θρήνους σε χαρούμενη μουσική. Ο Αθανάσιος Διάκος τραγουδούσε περασμένος στη σούβλα, κι οι γυναίκες του Ζαλόγγου χορεύανε και πέφτανε στον γκρεμό. Κι όλοι οι Έλληνες, άνδρες, γυναίκες, μικροί, μεγάλοι, δεσποτάδες, παπάδες, λαϊκοί, ψέλνανε σαν να τραγουδούσανε και τραγουδούσανε σαν να ψέλνανε, όπως οι τρεις Παίδες της καμίνου που δοξολογούσανε τον Θεό χορεύοντας μέσα στη φωτιά σαν να δροσολογιότανε. Απ' όλη την αιματοβαμμένη Ελλάδα ακουγότανε «ήχος καθαρός εορταζόντων», κι οι Έλληνες τρέχανε στον θάνατο «αγαλλομένω ποδί, Πάσχα κροτούντες αιώνιον». Γι' αυτό μαγεύθηκε ο κόσμος, χωρίς να ξέρει γιατί. Εκείνο που τους μάγευε ήτανε η Ελπίδα της Αθανασίας που βγαίνει από την Ορθοδοξία και που τα σκεπάζει όλα με την χαρούμενη πνοή της. Η χαρά του Χριστού είναι ένα άνθος που φυτρώνει μοναχά στις καρδιές που πονούν. Για τούτο ο Δαυίδ έλεγε: «Κύριε εν θλίψει επλάτυνάς με». Κι οι ασκηταί της Ορθοδοξίας τη λέγανε «Χαρμολύπη» ή «Χαροποιόν πένθος», αυτή τη χαρά που βγαίνει από τη συντριμμένη καρδιά. Η Ελληνική Επανάσταση ήτανε τα χαρούμενα ορμήματα του

Ποταμού της Ορθοδοξίας. Γι' αυτό τη μισήσανε και την πολεμήσανε οι «ψευδάδελφοί», εκείνοι που ιδρύσανε στ' όνομα του Χριστού ένα σύστημα εγκόσμιας ευδαιμονίας, κάποιον «αριστοκρατικό χριστιανισμό» που τραβά τις ματαιόδοξες ψυχές, και τις ξεραίνει από τη χαρά του Χριστού, από τη «χαρμολύπη»[1]. Οι Έλληνες του καιρού εκείνου ήτανε «πτωχοί τω πνεύματι», κατά τους έξυπνους του κόσμου. Ήτανε απλοί και φυσικοί, κι η όψη τους, τα λόγια τους, οι συνήθειές τους, τα φερσίματά τους ήτανε αληθινά, δηλαδή Ελληνικά. Η ψυχή τους ήτανε δεμένη με τη φύση και τη θρησκεία τους. Λεοντόκορμοι άνδρες που βαστούσανε από αρχαία αίματα, ζούσανε στον ανοιχτόν αγέρα όπως τους έπλασε ο Θεός, με γένεια, με μουστάκια, με μακρὰ μαλλιά σαν το Χριστό, γοργοπόδαροι, λιγόφαγοι, θρήσκοι, ταπεινοί μπροστά στους γεροντότερους και στους παπάδες, με ψυχή γεμάτη κρυφά πλούτη. Απάνω απ' όλα ήτανε η Θρησκεία, η Πίστις των Πατέρων μας. Κι οι λειτουργοί της ήτανε οι πνευματικοί τους, οι δάσκαλοί τους, οι προστάτες τους, οι παρηγορητές τους, οι δικαστές τους, οι εξομολόγοι τους. Ο πιο αγαπημένος αρματωλός για το λαό, ο πιο αγνός πολεμιστής, ο καινούριος άγιος Γιώργης, στάθηκε ένας παπάς, ο Αθανάσιος Διάκος, που σουβλίσθηκε για την Πίστη του Χριστού. Άλλοι τέτοιοι αγιασμένοι που αγωνισθήκανε για την Πίστη, είνε ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε', ο Ησαΐας Σαλώνων, ο Ρωγών Ιωσήφ, ο Κυπριανός στην Κύπρο· τι λέγω; Νέφος ολόκληρο ρασοφορεμένοι, Ορθόδοξον Ιεράτευμα. Πριν να γίνει η Επανάσταση, χιλιάδες Νεομάρτυρες μαρτυρήσανε για την Πίστη, κι ύστερα ήρθανε οι αρματωλοί. Οι δεσποτάδες, οι παπάδες κι οι καλόγεροι είχανε γίνει σαν τους προφήτες που οδηγούσανε τον νέον Ισραήλ στη Γη της Επαγγελίας. Οι αρματωλοί γινήκανε σαν ασκητές και ψέλνανε απάνω στο μετερίζι, και ξεστηθίζανε το Ψαλτήρι για παρηγοριά, με τα χαϊμαλιά στο στήθος που παριστάνανε τον Χριστό, την Παναγία, τον άη Γιώργη, τον άη Δημήτρη. Για φυλαχτό είχανε ή τίμιο ξύλο, ή άγιο λείψανο, ή ένα κομμάτι από το παλιόρασο του άγιου Κοσμά. Πολλοί αρματωλοί ήτανε ζωγραφισμένοι στα ερημοκκλήσια μαζί με τους αγίους. Η ζωγραφιά του Μείντάνη βρισκότανε στην εκκλησιά της Κατούνας, του Ανδρούτσου στο Μεγάλο Μετέωρο, του Διαμαντή Σπατούλη στην εκκλησιά στ' Αλεποχώρι Μπότσαρη. Και τους σκοτωμένους τους θάβανε κοντά στην εκκλησιά. Λοιπόν, δεν είνε αγιασμένη η Επανάστασή μας, δεν είνε η Ορθοδοξία ματωμένη για να φυλάξη την πίστη μας; Η Ορθοδοξία έγινε ένας λόγος άδειος στα στόματα των σημερινών φραγκοδασκαλευμένων δασκάλων. Μα η αληθινή Ορθοδοξία που είνε πλούτος και ρίζα αθανασίας, είνε φυτρωμένη βαθειά στην καρδιά του ορθοδοξώτατου λαού μας, που όσο δεν ήθελε να τουρκέψει, άλλο τόσο δεν θέλει να φραγκέψει.

Φώτης Κόντογλου

Πηγή: iereasanatolikisekklesias.blogspot.com